

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY SKAUTINGU

SCOUTS
Creating a Better World

SCOUTS[®]
Creating a Better World

© World Scout Bureau Inc.
Scouting Development
November 2019

World Scout Bureau Global Support Centre
Kuala Lumpur

Pro Junák - český skaut, z.s. do češtiny přeložili Šárka Osuská a Pavel Trantina
Prosinec 2020

OBSAH

ÚVOD

Skautský přístup ke vzdělání

- přispívá ke vzdělání mladých lidí...
- pomocí systému progresivního vzdělávání...
- založený na inkluzivním systému hodnot.

Prvky definující skauting

- Hnutí...
- pro mladé lidi...
- dobrovolnost...
- otevřenost vůči všem...
- apolitičnost...
- nezávislost.

ÚVOD

„Pokud budou mladí občané, chlapci i dívky, po celém světě vychováni tak, aby pohlíželi na své sousedy jako na bratry a sestry z jedné velké rodiny, které spojuje společný cíl služby a vzájemné chápavé vstřícnosti, nebudou o nich už nadále jako dosud přemýšlet válečně jako o rivalech, ale mírově a v dobré vůli jeden vůči druhému.“

Robert Baden-Powell, 1922:
Výchova v lásce místo strachu

MYŠLENKY, NA KTERÝCH JE ZALOŽENÝ SKAUTING

Již od svého počátku byl skauting založen na myšlenkách toho, že všechny lidské bytosti mají stejnou hodnotu, že každá dívka a každý chlapec mají svou vlastní a jedinečnou hodnotu a také mají potenciál přijít s novými odpověďmi na otázky, jak žít společně v harmonii s lidmi kolem sebe a v souladu s přírodou.

Toto jsou ideály, které vyznává mnoho civilizací. Zulský pozdrav „sawubona“ doslova znamená „Vidím tě“, čímž se dává najevo rozpoznání druhé osoby. Tyto myšlenky ztělesňují závazek k inkluzi, který je také vyjádřen v rámci Všeobecné deklarace lidských práv (1948) a v Deklaraci práv dítěte (1959).

Skautská vize vzájemného respektu a otevřenosti, optimismus, co se budoucnosti týče, a důvěra v mladé lidi společně s vírou, že se mladí lidé a dospělí mohou učit spolu i od sebe navzájem, jsou také zakotvené v těchto na aktivitě založených transformativních přístupech ke vzdělávání.

Skautský výchovný přístup se snaží vybavit mladé lidi kompetencemi, které potřebují k vytvoření naplněného života a k tomu, aby usilovali o udržitelný rozvoj. Toto všechno přispívá ke sdílené identitě a vzdělávacímu přístupu, které formují tyto základní charakteristiky skautingu, jež nás jako hnutí spojují dohromady.

SKAUTSKÝ PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ

Přispívání ke vzdělávání mladých lidí...

POSLÁNÍ SKAUTSKÉHO HNUTÍ

Posláním skautského hnutí je přispívat k rozvoji mladých lidí a pomoci jim dosáhnout jejich plného fyzického, intelektuálního, emočního, sociálního a duchovního potenciálu jako jednotlivců, odpovědných občanů a členů svých místních, národních a mezinárodních společenství.

Ústava Světové organizace skautského hnutí (WOSM)

PODPORA JEDNOTLIVCŮ A OBČANŮ

Pro skauting jsou tyto dvě dimenze – individuální a občanský růst – nedělitelné, neboť vzdělávání nemůže být kompletní bez hledání vedoucího k úplnému rozvoji vlastního potenciálu člověka. Žádné vzdělávání se neobejde bez učení, jak žít svobodně a zodpovědně s ostatními a s přírodou coby člen místního, národního a globálního společenství.

Skauting, jakožto vzdělávací hnutí, věří tomu, že každá nová generace mladých lidí má potenciál nabídnout nové odpovědi na výzvy, jakými jsou inspirování každé životní cesty cílem a smyslem pro svobodu a důstojnost, které jsou stejné pro všechny, život v souladu s přírodou a s ostatními a pomoc při vytváření lepšího světa. Skauting také věří tomu, že cílem vzdělávání je aktivovat potenciál, rozvinout seberealizované jedince a kultivovat aktivní globální občany.

Abychom dosáhli poslání skautingu a pomohli mladým lidem stát se aktivními občany, má každý jednatel, který je zapojený do hnutí, zodpovědnost za to, že dětem a mladým lidem zajistí blaho, zdravý rozvoj a bezpečnost tak, že jim poskytne bezpečné prostředí.

VZDĚLÁVÁNÍ V DNEŠNÍ DOBĚ

NOVÉ GLOBÁLNÍ VÝZVY

Nebývalá míra změn, složitost a protichůdnost charakterizují mnohé z výzev, kterým čelí dnešní svět:

- Jak udržet udržitelný veškerý rozvoj
- Jak bojovat se zranitelností, nerovností, vyloučením, násilím a kulturní a náboženskou netolerancí, které se i přes ekonomický růst stále zvětšují
- Jak ukončit genderovou nerovnost a násilí na ženách a dívkách
- Jak čelit klimatické změně, zhoršování životního prostředí a nárůstu přírodních katastrof způsobených neudržitelnými vzorci ekonomické produkce a spotřeby
- Jak řádně začleňovat a chránit lidská a občanská práva všude a pro všechny
- Jak předcházet konfliktům, fyzickému nebo psychickému týrání a strukturálnímu nebo systematickému násilí a jak je řešit
- Jak reagovat na sociální a ekonomické následky digitální transformace v čase exponenciálně se rozvíjejících technologií

SDGs, ZÁKLADNÍ SPOLEČNÝ GLOBÁLNÍ RÁMEC

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs, 2015) zvyšují povědomí o těchto problémech a nabízí na ně odpovědi.

K dosažení těchto cílů je nezbytné vzdělávání¹, které vyžaduje, slovy UNESCO „otevřený a flexibilní přístup k učení, které je celoživotní a zahrnuje všechny oblasti života; přístup, který nabízí příležitost všem uvědomit si svůj potenciál pro udržitelnou budoucnost a důstojný život“².

Skauting považuje vzdělávání za způsob, kterým společnost umožňuje skrze učení předávat mladým lidem zkušenosti a znalosti předchozích generací, které jim mají pomoci zvládnout aktuální výzvy.

Ve svém nejširším smyslu je vzdělávání celoživotní proces, který umožňuje průběžný rozvoj schopností člověka jako jednotlivce i jako člena společnosti.

¹ Vzdělávání pro Cíle trvale udržitelného rozvoje: Vzdělávací cíle. UNESCO, 2017.

² Přehodnocení vzdělávání: Směrem ke globálnímu společnému dobru? UNESCO, 2015.

ČTYŘI PILÍŘE UČENÍ

Učení je průběžný celoživotní proces celostního rozvoje, podporovaný stejnou měrou každým ze čtyř pilířů učení, jak jsou definovány v rámci Delorsovy zprávy UNESCO³:

- **Učit se být:** Rozvíjet svou osobnost a být schopný jednat s rostoucí samostatností, vlastním úsudkem a osobní zodpovědností.
- **Učit se vědět:** Rozsáhlé všeobecné znalosti s možností do hloubky pracovat na menším počtu problémů a také se naučit, jak se učit.
- **Učit se dělat:** Osvojit si nejen pracovní dovednosti, ale také kompetence nutné k vyřešení mnoha situací a práci v týmu.
- **Učit se spolužití:** Rozvinutí pochopení ostatních lidí, ocenění vzájemné závislosti a přilnutí k demokratickým hodnotám, vzájemnému respektu, míru a spravedlnosti.

Dnešní společnosti od vzdělávání vyžadují mnohem víc než jen tradiční výuku. Očekávají, že vzdělávání bude podporovat tvořivost a znalosti a kognitivní, mezilidské a sociální kompetence na vysoké úrovni, a také že bude rozvíjet kompetence, které občanům umožní vést zdravé a naplněné životy, činit informovaná rozhodnutí založená na kritickém myšlení a řešit místní a globální otázky⁴. Z tohoto důvodu sahá vzdělávání mnohem dále než jen k formálnímu vzdělání, a to jak ve svém rozsahu, tak i v délce.

Již od počátků skautingu se snažila každá nastupující generace o rozpoznání společenských a světových výzev a o reakci na ně prostřednictvím vzdělávání. Když Baden-Powell založil v roce 1920 Mezinárodní skautskou kancelář (která se v roce 1961 přejmenovala na Světovou organizaci skautského hnutí – WOSM), sladil její hodnoty s hodnotami Společnosti národů, které byly později převzaty a rozvinuty jako základní hodnoty OSN. Ty nyní představují hodnoty globálního občanství.

Skautským příspěvkem k míru a lidským právům, globální sounáležitosti a rozvoji, životnímu prostředí a jeho udržitelnosti a mezináboženskému a mezikulturnímu dialogu byly vždy vzdělávací nástroje, které podporovaly pochopení, respekt a společné soužití obrovské rozmanitosti, kterou hnutí reprezentuje. Světové skautské jamboree, pravidelné setkání tisíců mladých lidí ze všech koutů světa, podobně jako nesčetné každoroční mezinárodní tábory a skautské výměny po celém světě také přispívají k tomuto cíli.

³ Učení: Dosažitelný poklad. Zpráva Mezinárodní komise UNESCO pro vzdělávání v 21. století, UNESCO, 1996.

⁴ Inčhonské prohlášení „Vzdělávání 2030“. Světové fórum o vzdělávání, UNESCO, 2015.

JAK, PROČ A KDE SE DĚJE VZDĚLÁVÁNÍ

JAK SE LIDÉ UČÍ

Aby vzdělávání reagovalo na současné výzvy, je zapotřebí silných koncepčních rámců a empirických důkazů o tom, jak se lidé učí. Následujících sedm principů shrnuje existující vědomosti o tom, jak se lidé učí, v jakémkoliv kontextu⁵:

1. V centru vzdělávacího procesu by měli být ti, kteří se vzdělávají.
2. Učení je proces sociální povahy, tedy převážně kooperativní.
3. Nedělitelnou součástí učení jsou emoce a motivace.
4. Učení musí brát v potaz individuální rozdíly.
5. Klíčovými prvky v učení jsou výzva a snaha – nikoliv přetížení.
6. Formativní zpětná vazba a jasně formulovaná očekávání napomáhají učení.
7. Učení také napomáhá vytváření horizontálních spojení napříč oblastmi znalostí, a s komunitou a širším světem.

PROČ SE LIDÉ UČÍ

Žijeme ve světě, který je charakterizován změnou, složitostí a paradoxem. Zpráva UNESCO 2015 si všímá nutnosti nového globálního kontextu pro učení s hlubokými implikacemi pro vzdělávání. Navrhuje nutnost revize cíle vzdělávání (proč a co se učit) a organizace učení (jak se učit a odkud čerpat).

KDE SE LIDÉ UČÍ

Učení probíhá v různých prostředích a UNESCO (ISCED 2011) tradičně rozlišuje hlavní tři:

- **Formální vzdělávání:** Vzdělávání, které je institucionalizované a záměrné, plánované veřejnými organizacemi a uznávanými soukromými institucemi a které ve své úplnosti představuje formální vzdělávací systém dané země (např. školní systém a univerzity).
- **Neformální vzdělávání:** Vzdělávání, které je institucionalizované, záměrné a plánované poskytovatelem vzdělávání; je navíc, alternativou a/nebo doplňkem formálního vzdělávání v rámci procesu celoživotního učení jednotlivců (např. skauting, práce s mládeží, iniciativy celoživotního učení).
- **Informální učení:** Způsoby učení, které jsou záměrné nebo vědomé, ale nejsou institucionalizované. Mohou zahrnovat vzdělávací aktivity, které probíhají v rámci rodiny, na pracovišti, v místní komunitě nebo běžném životě, a jsou zaměřené na člověka samotného, rodinu nebo společnost (např. rodina a komunita).

⁵ Povaha učení: Využití výzkumu k inspiraci v praxi. OECD, 2010.

NEJASNÉ HRANICE TYPŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Toto jasné oddělování prostředí ovšem ve skutečnosti trochu splývá, protože „dochází k posunu od tradičních vzdělávacích institucí ke smíšeným, rozmanitým a komplexním vzdělávacím prostředím, ve kterých se formální, neformální a informální učení objevuje prostřednictvím řady vzdělávacích institucí.“⁶ Tento vývoj může vést k novým, zajímavým a produktivním partnerstvím mezi formálním a neformálním vzděláváním.

Navzdory tomu stále ve většině zemí školní model (formální vzdělávání) spojuje učení primárně s třídní výukou, přestože se – dokonce i v tradičním vzdělávacím prostředí – většina výuky koná jinde. Učení, které se odehrává primárně ve třídě, bývá v současnosti zpochybňováno kvůli rostoucímu přístupu ke znalostem v tomto období informačního věku, nárůstu možností vzdělávacích prostor mimo třídu a přístupům orientovaným na studenty, které jsou aktuálně přijímané mnoha školami.

Samotné poslání skautingu vyžaduje zkoumání nových způsobů, jak přispět k úplnému rozvoji mladých lidí, spíše než se držet praktik, které jsou již zastaralé nebo požadují výlučnost těch, které byly úspěšně využity v rámci jiných vzdělávacích prostředí.

⁶ Přehodnocení vzdělávání: Směrem ke globálnímu společnému dobru? UNESCO 2015.

Vzdělávací přístup, díky kterému je skauting tak populární a důležitý pro mladé lidi, bude i nadále zkoušen jinými, jelikož běžné vzdělávání začalo využívat více z neformálních metod. Úspěch skautingu v této oblasti je způsoben tím, že se učení děje skrze zábavné aktivity, často formou hry, kterou si sami vyberou mladí lidé a následně ji uskutečňují v malých týmech a se svými vrstevníky. Díky efektivnímu využití vývojových věkových skupin (věkových kategorií) přejímají mladí lidé odpovědnost, berou věci za své a jsou povzbuzováni ke zkoumání a aktivní účasti při řešení problémů, které jsou pro ně důležité. Pomocí reflexe těchto smysluplných zážitků jsou i nadále aktivně se učícími lidmi a získávají sebedůvěru pouštět se do větších výzev. Tento étos motivuje dospělé vedoucí k podpoře mladých lidí, aby kráčeli po své vlastní cestě, a zajištění toho, že si naši skautskou hru všichni užijí a poučí se z ní.

Pomocí systému progresivního sebevzdělávání...

MLADÍ LIDÉ V CENTRU POZORNOSTI

PROGRAM PRO MLÁDEŽ

Skauting přispívá k posílení samostatných jedinců a k jejich celostnímu rozvoji jako aktivních globálních občanů. Skauting tak činí skrze svůj program pro mládež: pomocí vzdělávacích příležitostí, ze kterých mohou mít mladí lidé prospěch a které jsou vytvořeny s jejich spoluúčastí, čímž dosahují poslání skautingu, a které jsou prožity pomocí skautské výchovné metody. Tyto zážitky se soustředí na mladé lidi a úkolem dospělých je jim na jejich vzdělávací cestě pomáhat prostřednictvím dialogu a spolupráce. Při této cestě dochází díky novým zkušenostem také k růstu dospělých, což vede k obohacení dialogu mezi dospělými a mládeží.

Díky svému programu umožňuje skauting mladým lidem získat větší zodpovědnost, motivaci a chránit se, posiluje jejich odolnost čelit zvyšující se složitosti, rychlosti změny a nejistoty a nejasnosti dnešního světa. Skauting toho dosahuje pomocí vytváření pozitivního dialogového rámce a partnerství kolem nich.

Také umožňuje mladým lidem aktivně se účastnit dění ve svých komunitách a v rozhodovacích procesech ve strukturách, do kterých patří, již od nízkého věku. Navíc výchova skautů k respektu vůči sobě a ostatním a uvědomování si jakéhokoliv druhu újmy, která může hrozit při aktivitách, postojích nebo vzájemné interakci, pomáhá vytvářet bezpečné prostředí pro mladé lidi a dospělé⁷.

Skauting nabízí proces celoživotního učení a všichni mladí lidé by měli mít příležitost se ke skautům přidat. Nicméně každá národní skautská organizace musí pečlivě vyhodnotit svůj výchovný přístup a vzít v potaz charakteristiky společnosti, ve které působí, a změny, které se ve společnosti odehrávají a působí na mladé lidi.

KOEDUKACE: PRŮKOPNÍK VZÁJEMNÉHO RESPEKTU A POCHOPENÍ MEZI POHLAVÍMI

Skauting se zavazuje k naplnění svého výchovného poslání, přispívání ke vzdělávání všech mladých lidí bez rozdílu a bez ohledu na pohlaví a na základě potřeb a aspirací každého jednotlivce i k principům rovných příležitostí a rovnocenného partnerství mezi pohlavími, jak v rámci skautingu, tak i celkově ve společnosti.

Skauting přijímá koedukaci jako přístup, jehož cílem je rozvíjet obě pohlaví stejně, a přitom bere v úvahu individualitu každého jedince a charakteristiky společnosti, ve které žije. Pokrývá vzdělávací potřeby chlapců a dívek, mladých mužů a žen a přizpůsobuje svůj program různým věkovým kategoriím. Koedukovaný přístup neznámá, že se musí mladí lidé různého pohlaví účastnit všech aktivit společně.

Koedukace je přístup, který pomáhá podporovat vzájemný respekt a pochopení mezi pohlavími a připravuje mladé lidi na začlenění do současné společnosti. Díky tomu, že mladí lidé žijí ve smíšeném prostředí a základem jejich programu jsou skautské hodnoty, stávají se ve společnosti vzory a razí cestu nastolování respektu a konstruktivní výměny mezi lidmi různých pohlaví, rasy, věku, vyznání, identity, schopností, zkušeností či prostředí, odkud pocházejí.

Ve společnostech, ve kterých jsou normou oddělené genderové vztahy, nic nebrání národním skautským organizacím, aby umožňovaly skauting oběma pohlavím v prostředí, které je určené jen pro jedno pohlaví.

⁷Viz [Politika bezpečnosti Safe from Harm](#), WOSM 2017.

POSTUPNÉ SEBEVZDĚLÁVÁNÍ

Skauting využívá přístup orientovaný na toho, kdo se učí, který je založený na konceptu sebevzdělávání. Z toho vyplývá, že každý mladý člen je považován za unikátního jedince, který má již od počátku potenciál rozvíjet se ve všech ohledech a přebírat zodpovědnost za svůj vlastní rozvoj již od nízkého věku: to znamená naučit se, jak se učit, být vybaven na celoživotní učení. Při sebevzdělávání je implicitní skutečnost, že je založené na konceptu „vzdělávání zevnitř“, oproti „instrukcím zvenčí“.

Takové sebevzdělávání je také postupné. Skautská výchovná metoda si sice ponechává stejné základní prvky, ale přizpůsobuje je různým stupňům vývoje mladých lidí, od dětství až po konec dospívání a brzkou dospělost. Bere v potaz charakteristiky každé věkové skupiny, díky čemuž podporuje objevování a rozvoj nových schopností a zájmů a otevírá dveře do dalších fází, přičemž bere ohled na vlastní tempo každého jednotlivce.

© WSB Inc. / Fredrik Sahström

SYSTEM: SKAUTSKÁ VÝCHOVNÁ METODA

Vzdělávací přístup je ve skautingu uskutečňován pomocí skautské výchovné metody, originálního vzdělávacího systému, který podporuje sebevzdělávání, přebírání zodpovědnosti a kooperativní učení. Jako každá výchovná metoda je i skautská výchovná metoda prostředkem, který má mladým lidem přiblížit učení, u kterého se očekává, že si ho osvojí.

Použití skautské metody by mělo přinést mladému člověku zážitek, který je vzdělávací, zábavný, bude ho bavit a během kterého budou mladí lidé v bezpečí jak po stránce fyzické, tak po stránce emocionální. Snaží se být stále aktuální a pružně reagovat na měnící se potřeby mladých lidí a společnosti.

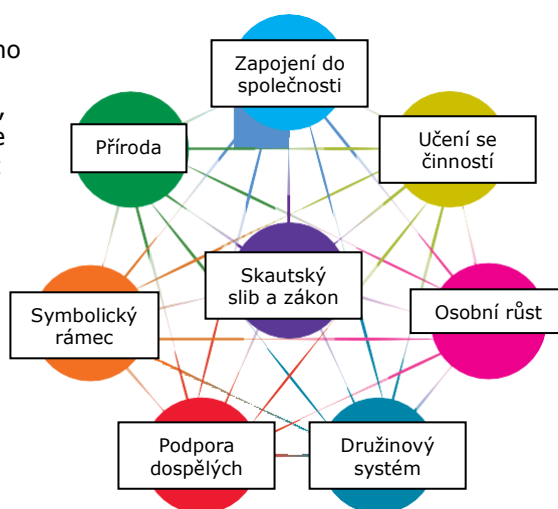
OSM VZÁJEMNĚ PROVÁZANÝCH PRVKŮ

Skautská výchovná metoda se skládá z osmi vzájemně provázaných prvků tvořících jednotný a integrovaný celek. Tyto stejně důležité prvky pracují společně jako soudržný systém a jejich uskutečňování, kombinovaným a vyváženým způsobem, přiměřené konkrétní věkové skupině, je tím, co činí skauting unikátním.

Každý z osmi prvků má výchovnou funkci, přispívá do vzdělávacího procesu svým vlastním způsobem a doplňuje vliv těch ostatních.

Klíčové prvky skautské výchovné metody nemohou být posuzovány v izolaci. Vzájemně spolu reagují a vytvářejí dynamické vzdělávací prostředí, které je tvořené:

- vstřícným přístupem: dialog a podpora ze strany dospělých vedoucích,
- hodnotami skautského zákona, které stanovují, jak posuzovat a obohacovat běžný život,
- výzvami k dosažení osobních cílů,
- závazky jednotlivce vzniklými složením skautského slibu,
- rámcem týmů a rad, které umožňují demokratické rozhodovací procesy a podporují posilování zodpovědnosti mládeže,
- smyslem poslání a pocitem sounáležitosti, které jsou podporované symbolickým rámcem,
- atraktivitou aktivit v privilegovaném prostředí přírody,
- a skrze radost ze služby ostatním, která mladým lidem umožňuje najít svou roli v rámci společnosti.

SKAUTSKÝ SLIB A ZÁKON

DOBROVOLNÝ ZÁVAZEK K DODRŽOVÁNÍ SADY SDÍLENÝCH HODNOT

Skautský slib je osobní dobrovolný závazek k dodržování skautského zákona, souboru sdílených hodnot, které jsou základem všeho, co skaut dělá, čím je a čím chce být. Skautský slib a zákon jsou středobodem skautské výchovné metody.

Složením skautského slibu činí každý skaut vědomé a dobrovolné rozhodnutí přijmout skautský zákon a zavazuje se, že bude „konat, jak dovede nejlépe“; že bude skautský zákon používat jako kodex individuálního i sociálního chování; a že tak přijímá zodpovědnost za svůj vlastní osobní rozvoj. Složení skautského slibu je prvním symbolickým krokem v procesu sebevzdělávání. Skautský zákon je pozitivním životním kodexem, pomocí kterého skauting představuje své univerzální hodnoty mladým lidem konkrétním a praktickým způsobem. Hodnoty, které jsou obsažené ve skautském zákoně a které člověk přijímá složením skautského slibu, pomáhají formovat mladé lidi, jejich chování a jejich život ve společnosti.

Během skautského života se vyvíjí pochopení slibu a zákona, jejich význam se postupně prohlubuje a jsou pro mladého člověka důležitější. Tato vzdělávací cesta je ústřední částí intelektuálního, emocionálního, sociálního a duchovního rozvoje prožívaného skrze skauting, přičemž zdůrazňuje klíčové principy skautingu.

UČENÍ SE ZKUŠENOS TÍ

ZÁŽITKOVÝ PŘÍSTUP KE VZDĚLÁVÁNÍ

Skauting využívá praktických dovedností (zkušeností z běžného života) a jejich reflektování během průběžného učení se a rozvoje.

Učení se činností ukazuje praktický přístup skautingu ke vzdělávání jako výsledku zkušenosti z první ruky oproti jen teoretickým instrukcím, založený na učení prostřednictvím příležitostí k zážitkům, které vyvstávají při sledování svých zájmů a při vypořádávání se s každodenním životem.

Ve skautingu se dosahuje získávání nových kompetencí – znalostí, dovedností, postojů a hodnot – pomocí prováděných aktivit, které jsou zábavné a relevantní, vedou mladé lidi k akci, dělání chyb, reflexi a objevování a umožňují jim se rozvíjet ve všech aspektech jejich osobnosti skrze odlišení toho, co je osobnostně důležité, od všeho ostatního, co zažijí.

OSOBNÍ ROZVOJ

MOTIVACE A POVZBUZOVÁNÍ K SOUSTAVNÉMU ROZVOJI

Skauting je postupná vzdělávací cesta zaměřená na motivaci jednotlivce a jeho průběžný rozvoj skrze širokou paletu příležitostí k učení se.

Tento přístup umožňuje mladým lidem posouvat se ve svém rozvoji svým vlastním způsobem a vlastním tempem směrem ke vzdělávacím cílům odpovídajícím jejich věkové kategorii pomocí systému uznávání dosaženého pokroku, který jim pomáhá získat sebedůvěru a růst. Tento osobní posun je autonomní, vedený dospělými, kteří delegují pravomoci, povzbuzují a podporují mladé lidi k přiměřenému nastavování vlastních výzev, procvičování svobody volby a zapojování se do sebereflexe.

Toto je významné také mimo skauting, neboť to mladým lidem pomáhá nastavovat si životní cíle a učit se, jak se stát aktivním občanem, přičemž nabízí každému mladému člověku příležitost rozpoznat své osobní potřeby a zdroje potřebné ke zlepšení svých vlastních kompetencí v závislosti na vlastních okolních podmínkách a schopnostech.

DRUŽINOVÝ SYSTÉM

NÁSTROJ PRO PODPORU MLADÝCH LIDÍ

Skauting využívá malých skupin, družin, coby způsobu, jak se mohou lidé účastnit společného učení a rozhodovacích procesů, přičemž se zaměřuje na rozvoj efektivní týmové práce, mezilidských dovedností, vůdčích schopností a vybudování smyslu pro zodpovědnost a pocit sounáležitosti.

Tento přístup usnadňuje a obohacuje život ve skupině a může být efektivním nástrojem k podpoře mladých lidí, neboť jim umožňuje rozvinout své osobní a kolektivní schopnosti díky sdružování, stavění na jejich individuálních dovednostech, talentech a zkušenostech a pomocí rozvoje vzájemně se podporujícího týmového ducha a kolektivního řešení problémů.

Základní organizační struktura, často používaná v oddílech, vytváří malé týmy, které běžně mají šest až osm mladých lidí, a je založená na jejich přirozené tendenci vytvářet malé skupinky. Tento systém je možné aplikovat na všechny druhy malých skupin vytvořených za účelem kooperativního rozhodování (např. oddílové rady, okresní rady, týmy organizující konkrétní akce, projektové výkonné týmy apod.). Také skautům nabízí příležitosti k vedení a ocenění různorodosti, pomáhá jim rozvíjet konstruktivní vztahy s dalšími mladými lidmi a partnerství s dospělými, zatímco se učí žít v souladu s demokratickou formou samosprávy.

PODPORA DOSPĚLÝCH

VZTAH MEZI MLADÝMI A DOSPĚLÝMI

Skauting spoléhá na dospělé, kteří pomáhají mladým lidem a podporují je ve vytváření příležitostí k učení pomocí kultury partnerství, že tyto příležitosti přetvoří ve smysluplné zkušenosti.

Skauting nabízí potenciál pro nadšené partnerství plné zážitků mezi mladými lidmi a dospělými, které je založené na vzájemném respektu, důvěře a vzájemném přijetí druhých jako osobností. Dospělý poskytuje mladým lidem během jejich vlastního vývoje vzdělávací, emoční, informativní a hodnotící podporu.

Výchovná podpora zahrnuje poskytování hmotné pomoci a služeb, které přímo napomáhají sebezvzdělávacímu rozvoji mladých lidí. **Emoční podpora** se vztahuje ke sdílení životních zkušeností. Zahrnuje empatii, nadšení, důvěru a péči, které dospělý nabízí mladým lidem. **Informační podpora** zahrnuje poskytování rad, návrhů a informací, které mladí lidé mohou využít při řešení problémů. **Hodnotící podpora** zahrnuje poskytování informací užitečných pro sebehodnocení, které zahrnují konstruktivní zpětnou vazbu, afirmaci osobnosti a dodržování hodnot organizace.

Podstata vztahů mezi mladými lidmi a dospělými se ve skautingu mění v závislosti na věku a schopnostech daných mladých lidí. Kdekoliv je to možné, měli by být mladým lidem dána zodpovědnost dělat rozhodnutí a přispívat k procesu vedení, a také by jim mělo být umožněno dělat chyby v bezpečném prostředí. Obecně je rolí dospělých pomáhat mladým lidem se připravit a také je podporovat, vést, mentorovat a umožňovat jim vzdělávací zážitky. V zásadě je rolí dospělých ve skautingu posilovat povahu programu tak, aby byl vedený mladými a podporovaný dospělými.

SYMBOLICKÝ RÁMEC

SADA SYMBOLŮ, TÉMAT A PŘÍBĚHŮ

Skauting využívá sjednocující strukturu témat a symbolů, která usnadňuje učení a rozvoj jedinečné identity člověka jako skauta.

Ve skautingu je symbolický rámec sadou symbolů, témat a příběhů, která rozvíjí pocit sounáležitosti, pomáhá předat určité výchovné poselství a stimuluje soudržnost a solidaritu v rámci skupiny a globálního hnutí. Pomáhá skautům ztotožnit se s účelem a hodnotami skautingu vyjádřenými pomocí různých prvků a témat.

Také reprezentuje skautský výchovný návrh pro konkrétní věkovou skupinu v závislosti na jejím stupni vyspělosti a specifických vzdělávacích potřebách, který pomáhá rozpoznat míru osobního růstu v rámci programu pro mladistvé. Cílem symbolického rámce je stavět na schopnostech mladých lidí, jako jsou představitivost, dobrodružství, tvořivost a vynalézavost, způsobem, který stimuluje jejich rozvoj.

PŘÍRODA

**IDEÁLNÍ
PROSTŘEDÍ,
KTERÉ
NABÍZÍ
MNOHO
PŘÍLEŽITOS-
TÍ K UČENÍ**

Skauting vytváří příležitosti k učení venku, což podporuje lepší pochopení vztahu se širším okolím.

Přírodní prostředí poskytuje ideální prostor pro skautské aktivity, nabízí dobrodružství a příležitosti k učení pro fyzický, intelektuální, emoční, sociální a duchovní rozvoj mladých lidí. Aktivity se mohou zaměřovat na různá témata, od klasických outdoorových aktivit jako výpravy a stanování po projekty vztahující se k udržitelnosti životního prostředí nebo vzdělávání, a dokonce i tam, kde je přírodní svět v okolí omezen, i tam se mohou konat „venkovní“ aktivity.

Tyto zkušenosti jim také umožňují být v přímém kontaktu s přírodou v městském, venkovském i „divokém“ prostředí, což jim umožňuje prozkoumat živý vztah, který spojuje lidské bytosti a přírodní svět, a rozvíjet konstruktivní spojení s přírodou.

Nicméně využití přírody jako prvku skautské výchovné metody zahrnuje více než jen aktivity, které se odehrávají v krásné přírodě, aby došlo k vytvoření konstruktivního kontaktu s přírodou, naplno využívajícího všechny unikátní příležitosti k učení, které příroda nabízí, s cílem přispět k rozvoji mladých lidí. Zahrnuje také vzdělávací hodnotu v podobě výzvy pobytu v přírodě, která povzbuzuje mladé lidi k vynalézavosti a růstu. V neposlední řadě také zahrnuje udržitelný přístup, který nabízí lepší propojení, respektuje a povzbuzuje individuální udržitelné chování.

Přestože odkazuje k lesu, můžeme Baden-Powellův náhled na přírodu coby vzdělávací nástroj shrnout následovně: „Pro ty, kteří mají oči k tomu, aby viděli, a uši k tomu, aby slyšeli, je les zároveň laboratoří, klubovnou i chrámem.“⁸

ZAPOJENÍ DO
SPOLEČNOSTI**PODPORA
MLADÝCH LIDÍ
V AKTIVNÍMU
GLOBÁLNÍMU
OBČANSTVÍ**

Skauting nabízí příležitosti k aktivnímu zkoumání a závazku vůči místním společenstvím vnějšímu světu a snaží se budovat větší uznání a porozumění mezi lidmi.

Práce se společností a v jejím rámci (na místní, národní a globální úrovni) umožňuje mladým lidem zvýšit svůj závazek vůči své komunitě na všech úrovních, své mezikulturní porozumění a mezinárodní solidaritu. Je nezbytným prvkem v procesu rozvoje mladého člověka a každou vzdělávací příležitost propojuje s tím, jak může posloužit společnosti. Služba by neměla být vnímána jen jako dělání věcí pro ostatní, ale skrze angažovanost to znamená dělání věcí s ostatními bez ohledu na jejich původ.

Společenské zapojení umožňuje skautům vytvářet lepší svět, cíl, který nemohou uskutečnit sami o sobě bez zapojení zbytku společnosti. Skrze zapojení mládeže podporuje mladé lidi k závazku stát se aktivními globálními občany ihned, v jejich okamžitém kontextu, a převzít osobní zodpovědnost za pochopení své role ve svých komunitách a jak mohou přispět k jejich přetvoření k lepšímu. Zdůrazňuje myšlenku občanství již od raného věku, neboť není třeba čekat až do dospělosti na to, aby se člověk stal občanem.

Tento prvek skautské výchovné metody také zvyšuje vzdělávací hodnotu společnosti samotné jako vzdělávacího prostředí. Africké přísloví praví: „Na výchovu dítěte je potřeba celá vesnice.“ Ve skautingu si ceníme role společnosti na místní, národní, regionální a světové úrovni, a je tudíž nezbytnou součástí skautské výchovné metody.

⁸ Roveringem k úspěchu (Rovering to Success), R. Baden-Powell, Herbert Jenkins Ltd., 8. vydání, Londýn, 1930.

VĚKOVÉ SKUPINY

ADAPTACE PROGRAMU NA RŮZNÉ VĚKOVÉ SKUPINY

Na rozdíl od tradičního vyučování, které rozděluje děti do skupin podle stejného věku, skauting, který si uvědomuje, že se děti neučí všechny stejným způsobem a stejným tempem, přizpůsobuje svůj program několika věkovým skupinám, které odpovídají různým stupňům vývoje mladého člověka: dětství, pubertě, dospívání, mládí.

V rámci každé věkové skupiny se skauting nesnaží vytvářet homogenní skupiny, ale právě naopak stavět na rozdílech. Věkový rozdíl mezi nejmladším a nejstarším je

stanoven tak, aby k sobě svedl mladé lidi ve stejné vývojové fázi a s podobnými vlastnostmi, co se zájmů a vyspělosti týče. Díky tomu je možné vytvářet skupiny vrstevníků.

Zároveň je tento věkový rozdíl dostatečný k tomu, aby se zde setkávali lidé s různými stupni zkušeností a kompetencí. Díky tomu může fungovat systém učení se od vrstevníků, který je klíčovým prvkem pro prostředí kooperativního učení.

Založený na inkluzivním systému hodnot...

SKAUTSKÝ SLIB, ZÁKON A JEJICH PRINCIPY

SHRnutí UNIVERZÁLNÍCH HODNOT

Skauting čerpá z touhy svého zakladatele zlepšit společnost a životy všech v ní, cíle, o kterém věřil, že může být dosažen pouze zlepšením jednotlivců ve společnosti.

V rámci skautingu je dosaženo „zlepšení jednotlivce“, tedy vzdělávacího procesu, pomocí systému postupného sebevzdělávání, který je představovaný skautskou výchovnou metodou. Jedním ze základních prvků skautské výchovné metody je skautský slib a zákon, což je dobrovolný osobní závazek (skautský slib) konat to nejlepší, aby byl dodržen etický kód chování (skautský zákon).

Skautský slib a zákon jednoduše shrnují tyto univerzální hodnoty, které uznávají rovnost a unikátní hodnotu všech lidských bytostí a jejich vnitřního života a jejich cíl žít v harmonii s druhými a s přírodou. Tyto hodnoty stanovují základní etický rámec, v němž skauting funguje, a bez kterých by hnutí už nebylo skautingem.

V důsledku toho je jednou ze základních charakteristik skautingu již od jeho vzniku skutečnost, že je založený na hodnotovém systému, vzájemně provázané sadě etických pravidel.

Pro hnutí jako celek jsou tyto hodnoty vyjádřeny v principech hnutí. Principy jsou základními myšlenkami, které představují ideál, vizi společnosti a kodex chování pro všechny své členy. Principy skautingu, respektive hodnoty, za kterými stojí, jsou shrnuty ve třech kategoriích:

- vztah k duchovnímu životu,
- vztah k ostatním, ke světu a k přírodě,
- vztah k sobě.

Toto je vyjádřeno v Ústavě jako „povinnost k Bohu; povinnost k bližním; povinnost k sobě“.

SPŘÍZNĚNOST S MYŠLENKOU SLUŽBY A LÁSKY

Na základě poselství Baden-Powella, že „skutečnou cestou ke štěstí je rozdávat štěstí ostatním lidem“, propojuje skauting své tři principy s vírou, že štěstí jednotlivce a jeho význam spočívá v závazku vůči lidské důstojnosti, založenému na lásce, a službě, která zlepšuje společnost díky společnému životu v harmonii s ostatními a s přírodou⁹.

Protože je skauting vzdělávací hnutí, které zahrnuje mnoho kulturních a náboženských identit, přispívá také k dialogu a osobnímu a kolektivnímu růstu díky podpoře mladých lidí v jejich hledání odpovědí na otázky života a procesu objevování účelu, smyslu a vnitřní síly. Principy hnutí tudíž nesmí být zneužity k diskriminaci jiných lidí. Právě naopak, měly by stanovovat pozitivní sadu hodnot skautského zákona, na kterém je založen vzdělávací přístup hnutí.

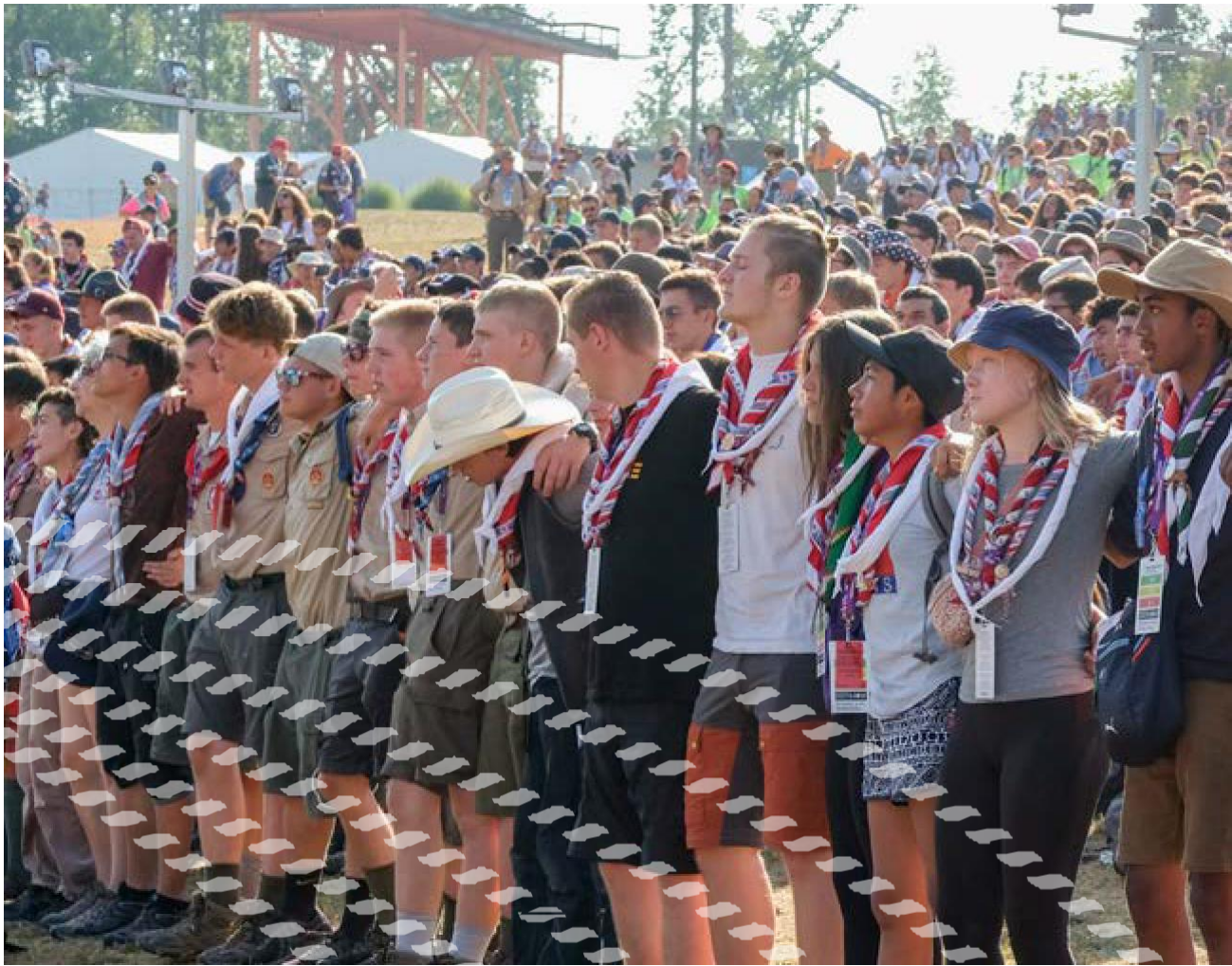
Tento přístup je v souladu se „základním cílem vzdělávání v 21. století“, jak ho popsalo UNESCO, který je založený na „udržení a posílení důstojnosti, schopnosti a dobrého bytí lidských bytostí ve vztahu k ostatním a k přírodě“, a zahrnuje „respekt k životu a lidské důstojnosti, rovným právům a sociální spravedlnosti, kulturní a sociální rozmanitosti a smyslu pro lidskou solidaritu a sdílenou zodpovědnost za naši společnou budoucnost“¹⁰. To je kontext, v jehož rámci každá národní skautská organizace nabízí svým členům své vlastní znění skautského zákona a slibu, včetně alternativ tam, kde je to vhodné, které odráží tyto hlavní skautské hodnoty přizpůsobené jejich vlastní kultuře.

SKAUTING ODMÍTÁ INDOKTRINACI

Hodnoty mají obzvláště důležitou funkci ve skautské výchově a zkušenostech. Skauting odmítá indoktrinaci a místo toho v mladých lidech rozvíjí schopnosti kritického myšlení, učení se dotazováním, ověřování faktů a zpětné vazby na své konání.

⁹ «Do slibu jsem záměrně vložil „povinnost k Bohu“ jako konkrétní formu aktivní činnosti, které chlapec může rozumět. Stav mysli jako „milující Boha“ není pro běžného malého chlapce uchopitelný, zatímco to, že jeho dobrý skutek je formou služby Bohu, už chápe dobře.» (Robert Baden-Powell, 1920).

¹⁰ [Přehodnocení vzdělávání: Směrem ke globálnímu společnému dobru?](#) UNESCO, 2015.

PRVKY DEFINUJÍCÍ SKAUTING

Hnutí...

GLOBÁLNÍ HNUTÍ ZAKOŘENĚNÉ V MÍSTNÍCH KOMUNITÁCH

Skauti po celém světě se cítí jako členové hnutí. Skauting je hnutí, protože je ověřený velkou skupinou jednotlivců, kteří sdílejí ty samé hodnoty a jsou ochotní aktivně pomoci v dosažení společného cíle. To je dostatečně zřejmé z hlubokého zakořenění v místní komunitě, kde je skauting adaptován na dané skutečnosti. Síla poslání skautingu je v tom, že je přijatelný všude, kde jsou členové hnutí odhodláni k jeho dosažení, bez ohledu na pohlaví, původ, rasu nebo vyznání.

FLEXIBILNÍ V DOSAHOVÁNÍ SVÉHO ÚČELU

Jako hnutí může být skauting charakterizován následovně:

Hnutí musí být dynamické a nemůže být statické. Hnutí, svou definicí a povahou, naznačuje vývoj za účelem dosažení svého poslání. Jako hnutí se skauting neustále vyvíjí v čase, aby dosáhl svého poslání a byl schopen adresovat potřeby mladých lidí v konkrétním čase a na konkrétním místě. Musí být vždycky schopný změnit svůj přístup na všech úrovních, přizpůsobit se, být flexibilní způsobem, díky kterému dokáže dosáhnout svého cíle, neboť skauting nežije ve vzduchoprázdnu, ale v neustále a rychle se měnící společnosti.

Tato dualita – potřeba dosáhnout svého poslání a zároveň být flexibilní a dynamický ve způsobu své práce – je základní charakteristikou skautingu. Odklon od dosažení cíle skautingu může vést ke ztrátě identity hnutí a tím pádem k chaosu, podobně jako strnulý a neflexibilní přístup k dosažení cíle může napáchat na hnutí stejné škody.

JEDNOTA DÍKY SPOLEČNÉ SADĚ HODNOT

Hnutí vyžaduje jednotu. Tato jednota je výsledkem sdíleného společného poslání díky společné sadě hodnot a společné výchovné metodě, které společně vytvářejí mezi svými členy pocit sounáležitosti a které jim pomáhají identifikovat se s hnutím.

Jednota neznamená uniformitu a nebrání rozmanitosti mezi svými členy. Jednota nicméně vyžaduje, aby všichni členové hnutí dodržovali základní prvky, které jsou v hnutí definovány jako základ jeho existence. V případě skautingu jsou těmito základy jeho poslání, principy a skautská výchovná metoda. Je povinností všech členů zajistit, že jsou tyto základy respektovány skrze struktury a proces na všech úrovních, čímž dodržují jednotu hnutí.

ORGANIZACE JAKO TAKOVÁ NENÍ CÍLEM

Hnutí je podporováno organizací. Aby se zajistila dynamika hnutí a aby i za hranicemi států zůstali členové jednotní, má hnutí potřebu nějakého typu struktury nebo organizace. Je důležité uvědomit si, že mít organizaci či strukturu není v žádném případě cílem samo o sobě.

Světová organizace skautského hnutí (WOSM), všechny národní skautské organizace a všechny struktury mezi nimi a pod nimi byly vytvořeny s naprosto stejnou myšlenkou – být dynamické v dosahování skautského poslání a dodržovat jednotu hnutí. To samé mají za úkol všechny struktury na všech úrovních. Vedení těchto struktur by mělo sloužit místním úrovním, skautům samotným.

Baden-Powell psal o důležitosti péče o hnutí a o dohlédnutí na to, aby se z něj nestala „jen organizace“. Kritizoval nikoliv princip organizace jako takový, ale „organizaci pro organizaci“, tedy strukturu, která existuje jen proto, aby byla, a neslouží hnutí ani jeho poslání.

Právě tyto faktory umožnily skautingu stabilní růst až do unikátního světového hnutí – největšího světového dobrovolného výchovného hnutí pro mládež.

Pro mladé lidi...

**HNUTÍ
MLADÝCH LIDÍ
A PRO MLADÉ
LIDI
PODPOROVANÉ
DOSPĚLÝMI**

Skauting, coby hnutí mladých lidí, směřuje svou vzdělávací nabídku mladým lidem. Provází mladé lidi při jejich přechodu od dětství do dospělosti, pomáhá jim rozvíjet své kompetence, chování, hodnoty a postoje potřebné pro aktivní občanství v bezpečném prostředí.

Je to hnutí mladých lidí a pro mladé lidi, podporované dospělými; není to hnutí pro mladé lidi, které by bylo řízené dospělými ve prospěch mládeže. Skauting nabízí potenciál pro vzdělávací komunitu mladých lidí a dospělých, kteří společně pracují jako partneři plní nadšení a zážitků.

Skauting je určen všem mladým lidem bez ohledu na rasu, pohlaví, věk, náboženství, identitu, schopnosti, zkušenosti nebo prostředí, odkud pochází, a pomáhá jim s rozvíjením zodpovědnosti, což je důvodem, proč je také hnutím mladých lidí. Čím více jsou mladí lidé zapojeni do formování svých skautských zážitků, tím více z toho budou mít a tím více je pravděpodobnější, že v hnutí zůstanou, budou dobře prospívat a dosáhnou svého potenciálu.

Přestože existují velké trendy týkající se věkového rozmezí mladých lidí, kterým je nabízen skautský výchovný program, neexistují zde žádná absolutní pravidla. Každá národní skautská organizace si určuje vlastní věková rozmezí v tomto rámci. Nicméně vzhledem k tomu, že se jedná o hnutí pro mladé lidi, bylo by nevhodné aplikovat program pro mládež na lidi, kteří mají léta dospívání a brzké dospělosti již za sebou. Ve většině společností se jedná o zhruba 20.–25. rok života člověka.

Na opačném konci věkového rozmezí může být skautská výchovná metoda použita u malých dětí, které jsou na rozvojově přiměřené úrovni. Musí zde být pochopení konceptu učinění osobního závazku ke kodexu chování skrze vhodně formulovaný skautský slib a s ním ruku v ruce jdoucí skautský zákon a také schopnost vést v rámci malé skupiny.

**OBZVLÁŠTĚ
DŮLEŽITÝ PRO
VĚKOVOU
SKUPINU
DOSPÍVAJÍCÍCH**

Skauting zůstává obzvláště důležitým pro věkovou skupinu dospívajících. To, jak může skauting přispět k rozvoji mladého člověka, se liší v závislosti na konkrétní úrovni rozvoje daného mladého člověka. Především dospívajícím poskytuje skautská výchovná metoda příležitost k rozvoji schopnosti dělat vlastní rozhodnutí a dosáhnout vyššího stupně samostatnosti, od závislosti přes nezávislost až k vzájemné závislosti.

**MEZIGENERAČNÍ
DIALOG**

Skauting vyžaduje vysoké úrovně mezigeneračního dialogu. Skautský vedoucí může být prvním dospělým, se kterým se mladý člověk rozhodne pracovat. Skauting spojuje lidi v záměrných, vzájemně prospěšných aktivitách, které podporují větší pochopení a respekt mezi generacemi a přispívají k vytvoření více soudržných společenství. Skautská mezigenerační praxe je inkluzivní a kolaborativní, staví na pozitivních zdrojích, které si mladší a starší mohou nabídnout vzájemně a které mohou nabídnout i svému okolí.

Dobrovolnost

ŽÁDNÝ NÁTĚLAK NA PŘIHOJENÍ SE K Hnutí

Dobrovolný znamená vyslovený, vzatý nebo vykonávaný na základě svobodné vůle, ochotně a bez nátlaku. Dobrovolný charakter skautského hnutí zdůrazňuje fakt, že jeho členové přijetím výchovného cíle nabídnutého jejich národní organizací zůstávají v hnutí na základě své svobodné vůle.

Nikdo nikoho nenutí stát se součástí skautského hnutí nebo zůstávat nadále jeho členem, neboť je na mladých lidech, aby si vybrali, kdy se k hnutí připojí, a kdy z něj vystoupí. Stejný princip dobrovolného členství se uplatňuje i u dospělých vedoucích, kteří mají zásadní roli v pomoci mladým lidem dosáhnout jejich plného potenciálu jako seberealizovaných jedinců a aktivních globálních občanů.

Členství ve skautském hnutí je ryze dobrovolné. Aktuálnost a atraktivita aktivit, které skauting nabízí svým členům, udržuje jejich zájem díky tomu, že využívá trendy relevantní pro mladé lidi dneška. Hnutí samotné musí být dynamické a živé a musí tak být vnímáno i navenek.

DOBROVOLNÝ ZÁVAZEK JE ZÁSADNÍM PRVKEM SKAUTSKÉHO VÝCHOVNÉHO PROCESU

Na oplátku vyžaduje skauting od jednotlivých osob závazek k základním hodnotám a poslání hnutí a závazek vytvářet společnost, ve které může každý žít svobodně a v souladu s ostatními a s přírodou. K závazku dochází při složení skautského slibu, což je veřejné vyjádření ochoty dělat, co je v silách člověka, aby žil v souladu s životním kodexem založeným na těchto myšlenkách.

Tento dobrovolný závazek vůči skautskému hnutí směřuje také k dosažení výchovného poslání skautingu. Vztahuje se na mladé členy do míry týkající se jejich osobního rozvoje; dobrovolný závazek je bezesporu nezbytnou součástí skautského výchovného procesu, kontroluje vlastní osobní rozvoj člověka, nastavení osobních cílů, pozitivně ovlivňuje motivaci a osobní přístup, vlastní nadšení apod.

Aktivity a příležitosti k učení by měly být vytvářeny ve spolupráci s mladými lidmi a ti by o nich také měli spolurozhodovat. Díky tomu se zajistí jejich relevance a atraktivita v rychle se měnícím světě. V některých zemích je skauting vázán spíše na školu než na místní komunitu. Dobrovolný aspekt skautingu je v tomto případě přítomný ve chvíli, kdy členové dobrovolně přijímají skautský slib a zákon, aby se stali aktivními skautskými členy.

DOSPĚLÍ ANGAŽOVÁNÍ V ROZVOJI A PODPĚŘE MLADÝCH LIDÍ

Dospělí v hnutí také musí být oddáni poslání skautingu, jeho principům a výchovné metodě, poněvadž je jejich úkolem pomáhat mladým členům, přímo i nepřímo, dosáhnout jejich plného potenciálu. Dospělí se svým zapojením a příslušností k hnutí zavazují k tomu, že budou dělat to nejlepší, co dovedou, aby mladým lidem usnadnili jejich rozvoj a podpořili je. To vede k silnému pocitu sdílené zodpovědnosti a partnerství mezi všemi členy hnutí: mladými a dospělými, dobrovolníky i profesionály.

Z dobrovolnické podstaty skautského hnutí také vyplývá skutečnost, že dospělí, kteří v hnutí působí na pozicích vedoucích, tak činí ze své vlastní vůle, svobodně a dobrovolně, aniž by byli za své služby či čas placeni. Každý dospělý v dobrovolném hnutí přispívá svým vlastním způsobem na základě svých dovedností, talentů, časových možností apod. k dosažení sdílených cílů.

SKAUTING TĚŽÍ Z PRÁCE PLACENÝCH PROFESIONÁLŮ

Přestože je skauting dobrovolnické hnutí, těží i z práce placených profesionálů na plný či částečný úvazek, což mu umožňuje podpořit svou práci tam, kde je to třeba. Kde existuje potřeba a kde to umožňují zdroje, mohou být někteří lidé zaměstnáni, aby naplnili specifické role, které přispívají k efektivnímu a účinnému dosažení cíle skautingu. Využití profesionálů a silná partnerství mezi dobrovolníky a profesionály posilují hnutí a zvyšují jeho efektivitu.

Dobrovolnické hnutí je závislé na aktivitě všech svých členů bez ohledu na jejich rasu, pohlaví, věk, náboženství, identitu, zkušenosti či prostředí, odkud pochází, a to na všech úrovních rozhodovacího procesu. Jako spoluvlastníci nebo „zúčastněné strany“ v hnutí musí být aktivně zapojeni v řízení jeho záležitostí demokratickým způsobem.

Skauting je založen na dobrovolnictví, což je klíčová charakteristika hnutí, která ho udržuje živé a díky které má vliv na naše společnosti.

Otevřenost vůči všem...

PŘIJETÍ VŠECH, KTEŘÍ JSOU PŘIPRAVENI SE UČIT A RŮST POMOCÍ SKAUTINGU

Skauting je založen na optimistickém pohledu, že každý mladý člověk může být podpořen pozitivními hodnotami a kompetencemi pro život k tomu, aby vedl naplněný životní projekt a pozitivně přispíval společnosti. Ale nemůžeme očekávat, že bude dosaženo výsledku vzdělávání ještě předtím, než vůbec započne vzdělávací proces: proto je skauting otevřený všem mladým lidem, kteří jsou ochotni dodržovat jeho principy a používat jeho výchovnou metodu.

Tato volba dává konečné rozhodnutí, zda se připojit či nepřipojit, do rukou mladého člověka, který je tím jediným, kdo může rozhodnout, zda je připraven učinit takový závazek. Není na dospělých vedoucích rozhodnout o tom, zda je mladý člověk vhodný pro skautské hnutí, nebo omezovat nábor nováčků jen na konkrétní kolektiv. Skauting je vzdělávací hnutí, a proto musí přijmout všechny, kteří jsou připraveni se učit a růst jeho prostřednictvím.

Proto by měl být skauting otevřený všem mladým lidem a bořit neviditelné zdi jakýchkoliv podmínek mladého člověka a „umožnit jim jednat s ostatními s respektem, přijetím, tolerancí a empatií bez ohledu na jejich etnikum, rasu, sociální, ekonomický či imigrační status, náboženství, znevýhodnění, sexuální orientaci, genderovou identitu nebo vyjádření“¹¹. Toto je konzistentní se závazkem, že se inkluzivní sdílené hodnoty stanou praxí než jen pouhou vírou: „Skaut je aktivní v konání dobra, není jen pasivní v tom, že je dobrý.“

ZÁVAZEK KE KOEDUKACI A K VYMÝCENÍ GENDEROVÉ DISKRIMINACE

Skautský závazek k inkluzi je aktivní přístup: vyplývá z něj cenění si rozmanitosti jednotlivců, dává rovné příležitosti a přístup všem a zapojuje každého člověka do účasti v aktivitách, jak to jen jde. Dále to také znamená přístupnost, která je podpořena různými organizačními metodologiemi, strategiemi, strukturami a finanční podporou a implementována vytvářením inkluzivního prostředí, respektováním rozmanitosti a podporou lidských práv a rázným stavěním se proti všem podobám předsudků a diskriminace.

Skauting je také výchovné hnutí otevřené všem pohlavím, které přijímá koedukační přístup, který vzdělává dívky i chlapce ve stejné struktuře, a přitom bere v potaz specifické potřeby a zastává rovná práva pro všechny mladé lidi. V souladu s přístupem, který se soustředí na vzdělávané, by měly být skautské aktivity spoluvytvářeny tak, aby odpovídaly potřebám a zájmům všech jeho mladých členů. Podobně by jeho vzdělávací cíle měly zahrnovat pochopení základních práv žen a dívek, včetně jejich práva na život bez vykořisťování a násilí stejně jako jejich reprodukční práva a povědomí o všech formách genderové diskriminace, násilí a nerovnosti.

**OTEVŘENOST
VŠEM ZNAMENÁ
DOSAŽENÍ NA
MLADÉ LIDI, KTERÍ
POTŘEBUJÍ
SKAUCING
NEJVÍCE**

Otevřenost vůči všem také znamená, že by skauting měl udělat vědomý závazek, že se bude snažit dosáhnout také k lidem, kteří ho nejvíce potřebují. Například děti a mladí lidé, kteří zažívají těžkosti ve svém běžném životě a kteří nemusí být snadno přijímáni svými komunitami, mohou přesto být připraveni dělat to nejlepší a zavázat se k dodržování principů hnutí. Strnulé praktiky by mohly způsobit, že bude nemožné oslovit mladé lidi v různých sociálních prostředích. Aby byl skauting opravdu otevřený všem, zejména těm, kteří to nejvíce potřebují, je potřeba ho adaptovat, aniž by došlo k ohrožení jeho poslání, principů a výchovné metody hnutí.

Zatímco skauting coby vzdělávací hnutí musí být otevřený všem mladým lidem bez jakékoliv diskriminace, pro dospělé je situace odlišná. Skauting musí kladně vítat kohokoliv, kdo si přeje zastávat v rámci hnutí výchovnou funkci. Kandidát nemůže být diskriminován na základě své rasy, pohlaví, věku, náboženství, identity, zkušeností nebo prostředí, ze kterého pochází, ale zároveň je nejvyšší povinností skautingu ochránit své mladé členy před jakoukoliv formou zneužívání.

**IMPERATIV
OCHRANY MLADÝCH
LIDÍ NÁS MUSÍ VÉST
PŘI NÁBORU
DOSPĚLÝCH
VEDOUČÍCH**

Těm, kteří se chtějí podílet na výchovných úkolech, musí skauting nabídnout motto, které mají doktoři medicíny: *Primum non nocere* – především neškodit. Imperativ ochrany mladých lidí vede skauting v náboru dospělých vedoucích. U každého kandidáta na výchovné pozici v hnutí je třeba se ujistit, že je dostatečně vyspělý a psychologicky vyrovnaný, aby dokázal rozvinout opravdový výchovný vztah s mladými lidmi a dospělými, respektovat jejich důstojnost a všemi způsoby zajistit nezbytné podmínky pro psychologickou a fyzickou bezpečnost.

Poté, co je provedena tato první kontrola, musí kandidát dokončit své vzdělání potřebné k získání dovedností nezbytných k vykonávání role, kterou si přeje zastávat. Teprve poté, co získá požadované dovednosti, může být formálně jmenován na omezenou dobu do své role. Průběžná podpora a hodnocení jakéhokoliv vedoucího mladých je nezbytná k tomu, aby se zajistilo, že je dotyčný schopný implementovat přístupy a dovednosti nezbytné k respektování mladých lidí a k tomu jim pomoci růst, což se vztahuje i na dospělé.

¹¹ [Všeobecná deklarace lidských práv](#), OSN, 1948; Rezoluce rady OSN pro lidská práva 32/2, 2016; Mezinárodní technické poradenství pro oblast sexuální výchovy: Informovaný přístup založený na důkazech. UNESCO, UNAIDS, UNFPA, UNICEF a UN Women, 2018.

Apolitičnost...

SKAUTSKÉ HNUTÍ NESMÍ BÝT ZTOTOŽNĚNO S POLITICKÝMI STRANAMI

U výchovného hnutí, jakým je skauting, je při vysvětlení jeho apolitické nátury nezbytné rozlišovat mezi:

- hnutím a jeho organizací jako sociální silou,
- jednotlivci, kteří jsou členy hnutí.

Jako **společenská síla** nesmí být skautské hnutí a jeho organizace identifikovány se žádnou politickou stranou, které jsou běžně politickým odrazem v demokratické společnosti. Ani organizace samotná ve svých prohlášeních, publikacích apod., ani kdokoliv, kdo se prezentuje jako zástupce organizace, nesmí být identifikován se žádnou politickou stranou ani jinou jasně strukturovanou politickou skupinou v rámci demokracie, neboť to by bylo porušením nezávislosti hnutí.

Důvod, proč musí skauting zůstat nezávislý a apolitický, je prostý. Baden-Powell napsal, že „nebezpečí se ukrývá v lidech, kteří si zvyknou na to, že za ně rozhoduje někdo jiný bez jakéhokoliv procvičování jejich vlastního úsudku nebo svědomí v tomto procesu,“ a proto došel k závěru, že je „zásadní síla úsudku jednotlivce“.

Právě proto je skauting výchovným hnutím zaměřeným na pomoc mladým lidem rozvíjet zevnitř sebe samých své vlastní schopnosti a svou nezávislost. Tento přístup vyžaduje naprostou neutralitu ve výchovném procesu, přičemž jediným omezením jsou principy nebo hodnoty, na kterých je skauting založený. Identifikace skautského hnutí s jakoukoliv politickou stranou nevyhnutelně ohrožuje objektivitu a neutralitu, které musí vždy charakterizovat vzdělávací přístup zaměřený na člověka, který skauting zastává.

To ovšem neznamená, že je skauting naprosto odtržen od sociopolitické reality. Skautské hnutí jako takové je sociální realitou a jeho zaměření je pomáhat mladým lidem se rozvinout v odpovědné jednotlivce a aktivní členy společnosti. Toto občanské vzdělávání se už jen díky své definici nemůže odehrávat ve vakuu. Hnutí musí být schopné obhajovat a podporovat hodnoty a principy, na kterých stojí, a musí být schopné hájit nejlepší možné podmínky jak pro typ vzdělávání, které poskytuje, tak i pro mladé lidi, kterým má sloužit.

Tudíž skautskému hnutí nic nebrání v tom, aby zaujímalo postoj vůči určitým problémům, jako jsou např. práva dítěte a, v současném kontextu, cíle udržitelného rozvoje, za předpokladu, že to přímo souvisí s jeho vzdělávací misí, je založené na jeho vlastních stanovách a principech a je tak také prezentováno, a nejedná se o součást stranické politiky, které se musí skautské hnutí vyvarovat. Jeho stanovisko by ovšem mělo vždy být výchovným nástrojem, a musí proto dát mladým lidem prostor ke kladení otázek a kritickému myšlení.

Pro **jednotlivce**, kteří jsou členy hnutí, je situace trochu odlišná. Skauting přispívá k posílení mladých lidí jako samostatných jedinců a aktivních globálních občanů.

Být globálním občanem znamená mít závazek k rovné důstojnosti všech lidských bytostí a k vytváření společností, ve kterých mohou žít v harmonii mezi sebou a s přírodou – a proto závazek k Všeobecné deklaraci lidských práv pro skauting také znamená, jak říkal Baden-Powell, vybudovat v mladých lidech „individuální sílu úsudku“, pomoci inkluzivně sdílených hodnot hnutí rozvíjet kapacitu kritického myšlení, učit se dotazováním, ověřovat si fakta a stát proti nespravedlnosti¹² a za svým modelem společnosti.

Skauting podporuje zapojení svých členů do sociálních prací a jejich aktivní zapojení do služby komunitám, protože posilování mladých lidí jako aktivních globálních občanů znamená umožnit jim reflektovat své vlastní činy, dělat informovaná rozhodnutí a odpovědné činy pro zajištění environmentální integrity, ekonomické životaschopnosti a spravedlivé společnosti pro současné a budoucí generace, z místní a globální perspektivy¹³.

Navíc k vykonávání občanských práv nic nebrání členovi hnutí stát se také aktivním členem politické strany. Pokud se člen rozhodne přidat se k nějaké politické straně jako jednotlivec, není to v konfliktu s jeho členstvím ve skautském hnutí za předpokladu, že jsou základní hodnoty dané politické strany v souladu s těmi, které vyznává jako skaut.

Pokud je skautský jednotlivec součástí politické strany, nesmí za žádných okolností využívat skauting jako platformu k jejímu zviditelnění a musí si být vědom rizika, že nesmí využívat skauting jako nástroj politické moci.

¹² [Prevence násilného extremismu pomocí vzdělávání](#). UNESCO, 2017.

¹³ [Vzdělání pro cíle trvale udržitelného rozvoje: Vzdělávací cíle](#). UNESCO, 2017.

Nezávislost...

CHRÁNÍME SI NAŠI SPECIFICKOU IDENTITU

Skauting má na všech úrovních – místní, národní a mezinárodní – specifickou identitu založenou na svém poslání, principech, hodnotách a výchovné metodě.

Skauting může plně dosáhnout svého výchovného poslání pouze za předpokladu, že je tato specifická identita zajištěna. Jakákoliv ztráta nebo ubývání této identity – třeba kvůli přílišnému propojení nebo vlivu jiné organizace nebo autority – bude mít nevyhnutelně na hnutí negativní dopad.

Proto by měla mít každá národní skautská organizace schopnost volně přijímat rozhodnutí svou vlastní svrchovanou rozhodovací autoritou bez zásahu veřejných, sociálních nebo náboženských institucí.

To neznamená, že by měl skauting fungovat v izolaci, ani by neměl odmítat spolupráci s jinými organizacemi nebo autoritami. Skauting by se samozřejmě nikdy nemohl stát globálním hnutím, kterým je dnes, nebýt popularity a přijetí institucemi a podpory, kterou získal v průběhu své historie. Z toho vyplývá, že jakákoliv nabídka nebo přijetí podpory, nebo jakákoliv podoba partnerství s jinou organizací nebo autoritou může být opodstatněné pouze, pokud slouží k podpoře toho, čeho se skauting snaží dosáhnout – svého výchovného poslání.

Spolupráce s dalšími organizacemi a veřejnými institucemi pro dosažení cíle hnutí je podporována, ale je potřeba být v takových situacích opatrný na všech úrovních hnutí, aby se zajistilo, že skauting neriskuje ztrátu své nezávislosti, své specifické identity a své společné etiky.

To znamená, že všechny úrovně hnutí musí být ve svém vztahu s ostatními entitami – sponzorujícími subjekty, pracovními partnery, spřízněnými organizacemi, vládními autoritami a dalšími – pozorné, aby se zajistilo, že specifická identita hnutí a jeho nezávislost nebudou následkem těchto vztahů ohroženy.

Například:

- Skautská spolupráce s dalšími výchovnými mládežnickými organizacemi nesmí nikdy vést ke ztrátě nebo kompromitaci jeho vlastní nezávislosti a specifické role ve vzdělávání mladých lidí.
- Sponzoring skautingu náboženskou nebo komunitní organizací nesmí mít nikdy za následek, že bude národní skautská organizace touto organizací kontrolována nebo že bude vnímána, jako by jí byla podřízena.
- Skautské napojení na místní nebo národní autority nesmí nikdy zpochybňovat dobrovolnou a neformální vzdělávací roli hnutí ve společnosti.
- Skautská podpora rozvojových agentur nesmí nikdy vést k tomu, aby bylo hnutí samotné vnímáno jako rozvojová agentura spíše než jako hnutí se specifickým příspěvkem k výchově mladých lidí.

Na závěr je důležité podotknout, že hnutí je chráněno skutečností, že je jeho povaha a specifická identita mezinárodně definovaná a odsouhlasená všemi národními skautskými organizacemi.